

Maakuntien viesti Työ- ja elinkeinoministeriölle koskien EU:n alueellisia innovaatiolaaksoja ja niiden edellyttämän vastinrahoituksen järjestämistä

Maakunnat ovat kiinnostuneita hyödyntämään rahoitusmahdollisuudet, jotka liittyvät alueellisten innovaatiolaaksojen toteuttamiseen. Hakuihin osallistuminen edellyttää 50 %:n omarahoitusta, jonka järjestämistä useat maakunnat ovat selvittäneet Työ- ja elinkeinoministeriöstä. Vaikka aloitteeseen itsessään on suhtauduttu kansallisella tasolla myönteisesti, on keskusteluissa korostunut tilanteen ja ratkaisujen löytämisen mutkikkuus etenkin nopealla aikataululla. Lähtökohtana sille, että pystyisimme osallistumaan ja hakemaan rahoitusta alueellisia innovaatiolaaksoja koskevaan hakuun liittyen on heikko. Haasteet kulminoituvat siihen, että vastinrahoituksen järjestämiseksi pitäisi muuttaa mm. Suomen kansallista ohjelma-asiakirjaa ja EURA-järjestelmää Horisontti Eurooppa - ja EAKR-rahoituksen yhdistämiseksi.

EU-ohjelmien hyödyntämisen toimenpideohjelmassa asetetaan Suomen EU-osallistumiselle ja rahoitussaanolle laadulliset ja määrälliset tavoitteet. Lisäksi siinä viitataan siihen, että ministeriöt ja rahoittajat koordinoivat nykyistä paremmin EU-kumppanuuksia koskevia kansallisia linjauksia ja rahoitusta. Alueellisia innovaatiolaaksoja koskeva aloite on erinomainen pilotti ja kokeilu, kun kehitetään uusia toimintamalleja, joilla edistetään kansallisten, alueellisten ja EU-rahoitusvälineiden rinnakkaista hyödyntämistä. Uusi eurooppalainen innovaatio-ohjelma ja alueelliset innovaatiolaaksot istuvat hyvin kansalliseen ja alueelliseen innovaatiopolitiikkaan. Kuten TKI-tiekartassakin todetaan on tavoitteena edelleen vahvistaa kansallisten ja alueellisten kehittämistoimien yhdensuuntaisuutta vaikuttavuuden lisäämiseksi. Rahoitusvälineillä mahdollistetaan pitkäjänteistä TKI-yhteistyötä ja kumppanuuksia. Alueellisten innovaatiolaaksojen kautta voitaisiin myös laajentaa innovaatiopolitiikan rahoituspohjaa.

Näemme, että alueelliset innovaatiolaaksot ovat kuluvalle EU-rahoituskaudella keskeinen eurooppalaisen innovaatiopolitiikan väline, jolla olisi strategisesti hyödynnettynä paljon annettavaa suomalaisen alueelliseen innovaatiopolitiikkaan. On kaikkien etu, että EU-rahoitusvälineet ovat hyödynnettävissä verkottumisessa ja kansainvälisessä yhteistyössä.

Suomalaisten toimijoiden on oltava hyvissä ajoin ja koordinoitua liikkeellä sekä etsittävä kansallisesti ratkaisuja haasteisiin, joita maakuntien ja alueellisten toimijoiden osallistumiselle alueellisia innovaatiolaaksoja koskeviin hakuihin tällä hetkellä on. Etenkin on ratkaistava yhdessä vastinrahoitusta koskeva kysymys. Tahto on TKI-tiekartan hengen mukainen.

On huomioitava, että alueilla on hyvin eri tavalla alue- ja rakennepolitiikan rahoitusta kuten EAKR-rahoitusta käytettävissään, vaikka uudet aloitteet olisivatkin temaattisesti linjassa omien älykkään erikoistumisen strategioiden tavoitteiden kanssa. Siksi myös muita kuin EAKR-pohjaisia ratkaisuja tulee selvittää. Lisäksi yksityisen sektorin kiinnostusta ja roolia osa-rahoittajana on tarkasteltava.

Toinen alueellinen innovaatiolaakso -haku avautuu mahdollisesti vuonna 2025. Toivomme, että löydämme ratkaisun, joka mahdollistaa hakuihin osallistumisen hyvissä ajoin ennen sitä.

Taustaa

Euroopan komissio hyväksyi heinäkuussa 2022 Uuden eurooppalaisen innovaatio-ohjelman. Sen yhtenä tavoitteena ehdotettiin alueellisia innovaatiolaaksoja (Regional Innovation Valleys, RIV), joiden ajatuksena on vahvistaa ja tuoda yhteen innovaatiotoimijoita ympäri Eurooppaa, myös kehityksessä jälkeen jääneitä alueita. Yksi päätoimista on 'Innovoinnin nopeuttaminen ja vahvistaminen eurooppalaisissa innovaatioekosysteemeissä'. Tämän päätoimen avulla tuetaan alueellisten innovaatiolaaksojen syntyä ja autetaan jäsenmaita ja alueita kohdentamaan vähintään 10 miljardia euroa konkreettisiin alueidenvälisiin innovointihankkeisiin, myös EU:n keskeisten painopisteiden mukaiseen syväteknologia-alan innovointiin. Lisäksi jäsenmaita tuetaan innovoinnin edistämiseksi kaikilla alueilla Horisontti Eurooppa -ohjelman ja koheesiopolitiikan välineiden käytön avulla. Tavoitteena on valita sata innovaatiolaaksoa – aluetta, jotka sitoutuvat tehostamaan T&I-investointiensa ja -politiikkojensa aluetasosta koordinoitua ja suuntaamista. Tavoitteena on luoda perustaa eurooppalaisten arvoketjujen synnylle. Alueet, joilla on yhteneväisiä erikoistumisaloja älykkään erikoistumisen strategioissa voivat tehdä aloitteen puitteissa yhteistyötä ja toteuttaa innovaatiohankkeita sekä täydentää toisiaan vaikka niiden innovaatiosuoritusasteet olisivatkin erilaisia. Fiksusti aloitetta hyödyntämällä voimme saada siitä paljon irti.

Uuden eurooppalaisen innovaatio-ohjelman alaisia alueellisia innovaatiolaaksoja toteutetaan yhdistelemällä eri EU-rahoituslähteitä. Horisontti Eurooppa -puiteohjelman (Eurooppalaiset innovaatioekosysteemit -osio pilarissa 3) 100 miljoonan euron rahoituksella ja Euroopan aluekehitysrahaston alaisen alueidenvälisen innovoinnin investointivälineen (I3) 70 miljoonan euron rahoituksella tukea tarjotaan alueiden välisiin yhteistyötoimiin, joiden pohjalta menestyneet hakijat tunnustetaan alueellisiksi innovaatiolaaksoiksi. Yhteistyössä on oltava mukana niin merkittävämmän kuin vähäisemmän innovaatiotoiminnan tason alueita. Tuetut toimet voivat sisältää tutkimusten markkinoille saattamista, yritysten tukemista ideoiden laajentamisessa, syväteknologioiden käyttöönottoa ja demonstrointia todellisissa ympäristöissä ja loppukäyttäjien parissa, rajat ylittävän infrastruktuurin ja asiantuntemuksen käyttömahdollisuuksia, henkilöstövaihtoa, koulutusta ja taitojen kehittämistä sekä standardien ja määräysten kehittämistä testiympäristöjen ja koealustojen avulla.

Ensimmäinen alueellisia innovaatiolaaksoja koskeva - Horisontti Euroopan alainen [Implementing co-funded action plans for connected regional innovation valleys](#) -rahoitushaku - on auki 17.5.-17.10.2023. Ensimmäiseen ehdotuspyyntöön vuonna 2023 on varattu 60 miljoonaa euroa Horisontti Eurooppa -rahoitusta ja sen rinnalla on jaossa myös 31 miljoonaa euroa I3-rahoitusta. Horisontti Eurooppa -hausta rahoitetaan kuusi hanketta, hankkeen kesto on 3-5 vuotta. Jokainen valittava hanke saa 50 %:ia rahoituksesta Horisontti Eurooppa -ohjelmasta. Kunkin hakijan on jo hakuvaiheessa ilmoitettava kuinka se järjestää 50 %:a omarahoitusta hankkeeseen. Tämä rahoitus voi olla peräisin niin koheesiopolitiikan rahoituksesta – kuten Euroopan aluekehitysrahaston varoista – tai muista lähteistä. Aloite jättää osallistujille vapauden valita kuinka se järjestää rahoituksen. Tieto siitä kuinka rahoituksen järjestää on oltava selvä rahoitusta haettaessa.